

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 09 » 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКОМПАНеМЕНТ

для студентів 3, 4 курсів

спеціальності

014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

освітньої програми

Середня освіта (Музичне мистецтво)

освітньо-кваліфікаційного рівня

молодший спеціаліст

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	1075/21
(підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	20 21 р.

Розробники:

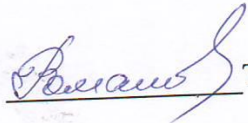
Валентина СОКАЛЬСЬКА, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка
Тетяна ПАВЛОВСЬКА-ЄЖОВА, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Дубасюк Е.В., Катченко Т.Т., Кирилюк Г.О., Куцан О.Г., Міщенко З.І., Павловська-Єжова Т.А., Сокальська В.Ф. – викладачі циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

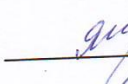
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «28» серпня 2021 року № 1

Голова циклової комісії музики і хореографії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено «04» вересня 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів (годин)	4,5/135	
Курс	3	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	1,5	1
Обсяг годин, в тому числі:	45	30
Аудиторні	28	15
Самостійна робота	2	-
Підготовка і складання підсумк. контролю	15	15
Форма семестрового контролю	Залік	

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів (годин)	4,5/135	
Курс	4	
Семестр	7	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	-
Обсяг кредитів	1	-
Обсяг годин, в тому числі:	30	-
Аудиторні	27	-
Самостійна робота	3	-
Підготовка і складання підсумк. контролю	-	-
Форма семестрового контролю	Екзамен	-

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: підготовка майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва, який володіє необхідними навичками концертмейстерсько-акомпаніаторської роботи з урахуванням професійної спрямованості та специфіки роботи з дитячим колективом, здатного здійснювати музично-педагогічну діяльність з високим рівнем теоретичного і методичного осмислення суті педагогічної взаємодії; формування навичок успішної особистості: ціннісних орієнтацій, емоційного інтелекту, когнітивної гнучкості, потреби в творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Завдання курсу:

- виховання професійних якостей концертмейстера-акомпаніатора, опанування концертмейстерськими компетенціями, які забезпечать успішність майбутньої професійної діяльності;
- формування у студентів художнього смаку і виконавської культури, почуття стилю, ознайомлення з кращими зразками класичної вітчизняної та зарубіжної музики, народної музичної творчості;
- оволодіння різноманітним музично-педагогічним репертуаром, постійне його розширення, створення репертуарного фонду для майбутньої творчої самостійної роботи;
- формування практичних умінь і навичок роботи з дітьми шкільного та дошкільного віку;
- розвиток творчих здібностей студентів;
- набуття студентами певної виконавської свободи у виконанні музичних творів;
- формування у студентів вміння застосовувати в навчально-виховному процесі надбань класичних і сучасних педагогічних досліджень, новаторських ідей;
- створення у студентів позитивної мотивації до вивчення курсу і майбутньої професійної діяльності.

В процесі вивчення дисципліни «Акомпанемент» у студента мають бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- знання основ теорії освіти та виховання, педагогіки та психології;
- застосування методів самовиховання, орієнтованих на систему індивідуальних, національних, загальнокультурних цінностей;
- здатність до аналізу та синтезу;
- спроможність до організації і планування;

- розуміння сутності та соціальної значущості своєї майбутньої професії;
- уміння використовувати інформаційно-комунікативні засоби та інноваційно-педагогічні технології у процесі вирішення професійних завдань;
- здатність до освоєння нового;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- мотивація до покращення якості результату;
- прагнення до постійного професійного вдосконалення, успішної творчої самореалізації та бажання досягти успіху;
- здатність до комплексного розв'язання проблем;
- здатність до критичного мислення;

фахові:

- усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії, володіння мотивацією до здійснення професійної діяльності;
- знання традиційних та сучасних вітчизняних та зарубіжних методик музично-педагогічної освіти та виховання;
- здатність особистості до усвідомлення музики як явища суспільного життя;
- спроможність проводити різноманітні культурномистецькі заходи, спрямовані на відродження української духовності;
- спроможність формувати високі морально-етичні якості особистості, розвивати художньо-естетичний смак, збагачувати інтелектуальний, творчий, культурний потенціал;
- здатність нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності, демонструвати предметну та сучасну базу знань;
- здатність взаємодіяти з учасниками культурно-просвітницької діяльності;
- володіння методами навчання і виховання засобами інструментального виконавства;
- володіння професійною термінологією;
- здатність до творчості;
- спроможність раціонально організувати та розподіляти навчальний час;
- здатність аналізувати навчальну літературу, вміння робити висновки та узагальнення на основі опрацювання літературних джерел;

- здатність опрацьовувати додатковий музичний матеріал як з питань навчального процесу, так і самоосвіти;

предметні:

- готовність до високохудожнього виконання музичних творів, володіння мистецтвом інструментального супроводу;
- здатність застосовувати інструментально-виконавські вміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності.
- уміння реалізувати в роботі акомпаніатора навички, набуті на заняттях з основного музичного інструменту;
- володіння мистецтвом швидкого орієнтування в нотному тексті, швидким баченням всього твору: форми, партитури (в тому числі тієї, що складається з трьох рядків);
- здатність акомпанувати солісту, ансамблю та учнівському хору відповідно до конкретних завдань професійної музично-педагогічної діяльності;
- володіння інтуїтивним відчуттям соліста, розумінням його художніх намірів;
- здатність до партнерської співпраці концертмейстера з солістом, активної участі в створенні інтерпретації твору;
- спроможність акомпанувати власному співу, володіючи співвідношенням голосу та супроводу;
- володіння в достатньому обсязі вокально-хоровою літературою (романси, народні та авторські пісні, дошкільний та шкільний репертуар);
- здатність застосовувати навички читання з листа, підбору на слух, імпровізації в професійній діяльності;
- орієнтування в різних фактурах вокально-хорових творів;
- готовність вносити зміни в партію акомпанементу в залежності від художньо-технічних задач (транспонування, спрощення нотного тексту);
- володіння знаннями особливостей співацького дихання, фразування;
- здатність до ансамблевої гри, спроможність поєднувати акомпаніаторські навички зі співом та елементами диригентської техніки;
- застосування законів ансамблевих співвідношень, відчуття єдності і взаємодії між партією соліста і партією акомпанементу;
- володіння специфікою акомпанування ритмічним рухам (вправа, танець, гра);
- знання методичної літератури з теорії і практики концертмейстерської діяльності;

- здатність до музично-теоретичного та художньо-виконавського аналізу вокально-хорових творів;
- прагнення реалізовувати власні музичні здібності та фахові уміння в активній соціально - просвітницькій діяльності;
- готовність до концертно-виконавської діяльності;

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

- усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, володіти мотивацією для здійснення професійної діяльності;
- знати функції акомпанементу, особливості його виконання залежно від стилю музики, складу ансамблю і соліста;
- оволодіти методикою акомпанування, гри в ансамблі, роботи над творами класичного і дитячого вокального репертуару;
- оволодіти технологіями читання нот з листа, транспонування, підбору по слуху, імпровізації;
- вміти акомпанувати власному співу, володіючи співвідношенням голосу та супроводу;
- здобути навички акомпанування солісту, ансамблю, хору, учнівському класу з урахуванням особливостей кожного з видів супроводу;
- оволодіти музично-педагогічним репертуаром та принципами його добору в професійній діяльності;
- бути спроможним вносити зміни в партію акомпанементу в залежності від художньо-технічних задач;
- орієнтуватись в різних фактурах вокально-хорових творів;
- розуміти логіку розвитку музичної думки;
- знати закономірності стилю, жанру, їх риси і особливості ;
- орієнтуватись в міжпредметних зв'язках в процесі аналізу і виконання музичного матеріалу;
- розуміти логіку спрощення ускладнених гармонічних голосів, фактур акомпанементу;
- використовувати технології проведення інтерпретаційного аналізу;
- здійснювати музично-слуховий контроль;
- вміти психологічно володіти собою в процесі публічного виступу;

- орієнтуватись у вікових особливостях вокального розвитку дітей дошкільного та шкільного віку;
- вміти планувати навчально-виховний процес;
- орієнтуватись в довідковій і методичній літературі;
- володіти такими якостями як здатність до критичного мислення, креативність, когнітивна гнучкість, емоційний інтелект; мати постійну потребу в удосконаленні професійної компетентності, педагогічної та виконавської майстерності;
- виявляти здатність до професійного лідерства, розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізації в професійній діяльності;
- популяризувати музичне мистецтво в процесі різноманітної художньо-просвітницької діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Тематика змістових модулів	Всього ауд.год.	Види занять Розподіл годин		Підг.і скл. підс.контр.	Форми контролю
			практ.	самоств. робота		

Змістовий модуль №3. Формування професійних навичок ансамблевої гри

1	Ансамбль як одна із складових концертмейстерської роботи. Види ансамблю.	2	2			
2	Досконале вивчення кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомлення з партією партнера. Визначення ролі партії чи окремої її частини.	4	4			
3	Аналіз стилєвих, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії.	3	2	1		
4	Досягнення співвідношення голосів і розподілу звучності. Виразне виконання мелодії, відчуття гармонічних фігурацій.	4	4			
5	Оптимальне співвідношення динамічних і темпових нюансів виконання партії супроводу з характером звучання голосу, ансамблю, хору або іншого музичного інструменту.	4	4			
6	Особливості динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при виконанні 4-ручних ансамблів.	4	4			
7	Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю.	4	4			
8	Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.	5	4	1		
		30	28	2		
	Всього: 45 год.(1,5 кред.)	30			15	Залік

Змістовий модуль № 4. Методи роботи над музичним репертуаром для дітей дошкільного та шкільного віку

1	Вікові особливості і музичний розвиток дитини.	1	1			
2	Основні програмові вимоги музичного виховання в закладі дошкільної освіти згідно з освітньою програмою «Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років» 2019 року.	2	2			
3	Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично-ритмічних рухів.	2	2			
4	Мета і завдання навчання мистецтва у школі згідно з Типовою освітньою програмою НУШ 1-2 кл, 3-4 кл. (Савченко О.Я., Шияна Р.Б.).	2	2			
5	Особливості акомпаніаторської роботи при вивченні шкільного репертуару.	2	2			
6	Формування навичок роботи з солістами.	2	2			
7	Поєднання акомпаніаторських навичок з елементами диригентської техніки.	2	2			
8	Реалізація творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, музичного керівника в умовах педагогічної практики.	2	2			
	Всього аудит.:15 год	15	15			
	Всього: 30 год.(1кредит)	15			15	

Змістовий модуль № 5. Закріплення концертмейстерських навичок. Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту.

1	Удосконалення концертмейстерських навичок – важлива складова професійної компетентності вчителя музики та музичного керівника.	2	2			
2	Основні методичні аспекти формування та розвитку концертмейстерських навичок.	2	2			
3	Засвоєння узагальнених фактурних формул як метод навчання читання нот з листа.	5	4	1		
4	Формування навичок зорового сприйняття нотного тексту та фізичного відчуття клавіатури.	2	2			
5	Значення аплікатури у формуванні навичок читання з листа.	2	2			
6	Визначення синтаксичної побудови нотного тексту.	2	2			
7	Практичне значення транспонування музичного твору. Основні види транспонування.	2	2			
8	Транспонування пісенного репертуару.	5	4	1		
9	Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами.	5	4	1		
10	Формування навичок та умінь створення адаптованого, спрощеного нотного тексту програмових музичних творів.	3	3			
	Всього: 30 год.(1 кредит)	30	27	3		Екз.

5. ПРОГРАМА курсу «АКОМПАНЕМЕНТ»

Змістовий модуль № 3. Формування професійних навичок ансамблевої гри.

Тема № 1. Ансамбль як одна із складових концертмейстерської роботи.

Види ансамблю.

Ансамбль – від французького ensemble – разом. Завдання при вивченні акомпанементу – не просто підігрування солісту, а створення вокального або інструментального співзвуччя.

Робота над видами ансамблю: вивчення народних і шкільних пісень, романсів; акомпанування солістам – інструменталістам; виконання п'єс у 4-ручному викладі. Дотримання принципу поступового ускладнення фактури інструментального супроводу.

Тема № 2. Досконале вивчення кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомлення з партією партнера. Визначення ролі партії чи окремої її частини.

Досконале вивчення своєї партії та ознайомлення і аналіз іншої - один із методів формування почуття ансамблю. Виконуючи свою партію, необхідно слідкувати за тим, що діється в сусідній. Це розвиває уміння слухати загальне звучання обох партій, що зливаються в єдине ціле.

Робота над визначенням основних частин твору, його структури, ролі і місця акомпанементу та інших партій ансамблю.

Тема № 3. Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії.

Формування навичок виконання музики, різної за стилем: класичних творів, романтичного романсу,

дитячої пісні і т.д.

Аналізувати (в залежності від стилю і жанру музики) характер мелодії: жартівливий, наспівний, рішучий, тощо. Визначитись з методами роботи для найбільш повного розкриття змісту музики.

Тема № 4. Досягнення співвідношення голосів і розподілу звучності. Виразне виконання мелодії, відчуття гармонічних фігурацій.

Передача пасажів мелодії, акомпанементу від партнера до партнера; взаємоспіввідношення в поєднанні декількох голосів, виконуваних різними

партнерами. Добиватися рівноваги звучання і в окремому акорді, і в голосах, що рухаються паралельно (наприклад, при октавному викладі) в різних партіях.

Тема № 5. Оптимальне співвідношення динамічних і темпових нюансів виконання партії супроводу з характером звучання голосу, ансамблю, хору або іншого музичного інструменту.

Поняття про динамічний діапазон, його особливості при грі в ансамблі. Досягнення динамічного балансу завдяки рівномірному розподілу сили учасників ансамблю.

Спільність розуміння і відчуття темпу – одна з найнеобхідніших умов успішного ансамблю. Добиватися такого результату, щоб студенти однаково відчували темп, ще не почавши грати.

Тема № 6. Особливості динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при виконанні 4-ручних ансамблів.

Подолання труднощів поліритмії, використання особливих тембральних можливостей фортепіанного дуету та іншого інструментального ансамблю.

Темброві ознаки 4-ручного ансамблю: більш повне використання клавіатури, об'ємніші акорди, насиченіша фактура.

Тема № 7. Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю.

Способи досягнення ансамблевого відчуття: синхронність при взятті і знятті звуку; узгодженість прийомів звуковидобування; звукова рівновага в подвоєннях і акордах, розділених між партнерами.

Тема № 8. Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.

Обговорення з партнером виконавського плану твору: спільність цезур; суть музичної інтонації; творчий синтез партії фортепіано і вокальної або інструментальної партії; дотримання єдності ритмічного пульсу.

Досягнення спільності інтерпретації музичного твору (партнери по ансамблю однаково мислять, разом дихають та емоційно переживають).

Змістовий модуль № 4. Методи роботи над музичним репертуаром для дітей дошкільного та шкільного віку

Тема № 1. Вікові особливості і музичний розвиток дитини.

Вікова періодизація дітей за Програмою виховання дітей дошкільного віку «Малюк». Ознаки музичного розвитку дитини відповідно періодизації: слухове відчуття, музичний слух, рівень емоційного відгуку на різнохарактерну музику.

Найпростіші навички дії в співочому та музично-ритмічному виконавстві.

Тема № 2. Основні програмові вимоги музичного виховання в закладі дошкільної освіти згідно з освітньою програмою «Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років» 2019 року.

- вікові можливості;
- зміст освіти;
- основні освітні завдання: розвивальні, навчальні, виховні.
- показники компетентності дитини.

Використання концертмейстерських навичок в процесі освітньої діяльності на прикладі вивчених творів дошкільного репертуару.

Тема № 3. Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично – ритмічних рухів.

Особливості вокального розвитку дітей дошкільного віку. Вправи для постановки голосу. Вікові особливості і первинний діапазон голосу.

Аналіз вокальної партії дитячої пісні – діапазон, інтонація, напрям руху мелодії, ритм, лад.

Аналіз інструментального супроводу – художня цінність, виразність, доступність сприймання.

Відповідність пісенного репертуару віковим особливостям музичного розвитку дитини.

Мета навчання музично-ритмічним рухам: виховання здатності дітей сприймати, уявляти і розуміти музику, переживати її. Музичні ігри и танці – основні засоби музичного виховання через рух.

Розучування пісні дошкільного репертуару відповідної вікової групи. Читання з листа творів танцювальних жанрів.

Тема № 4. Мета і завдання навчання мистецтва у школі згідно з Типовою освітньою програмою НУШ 1-2 кл, 3-4 кл. (Савченко О.Я., Шияна Р.Б.).

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційно-естетичних переживань;

- пробудження інтересу до пізнання творів різних видів мистецтва, виховання гордості за здобутки рідного мистецтва й поваги до творчості інших етносів та народів;
 - розвиток мистецьких здібностей, здатності самовираження й керування власними емоційними станами через мистецтво та різні види художньої творчості;
 - досягнення усвідомлення значення мистецтва в житті людини;
- музичні творчі здібності, які визначають успіх музичної діяльності.

Тема № 5. Особливості акомпаніаторської роботи при вивченні шкільного репертуару.

Необхідні концертмейстерські навички при вивченні пісенного репертуару в школі:

- знання репертуару, демонстрація пісні, спів під власний акомпанемент;
- теоретичний і виконавський аналіз пісенного твору, довільне заучування,
- транспонування, спрощення нотного тексту.

Самостійний добір музичних творів для розучування з дітьми з урахуванням вікових особливостей.

Тема № 6. Формування навичок роботи з солістами.

Аналіз музично-виконавських завдань акомпанементу.

Характеристика вокальної партії – особливість поетичного тексту, зв'язок слова і музики.

Відповідність діапазону голосу соліста діапазону вокальної партії. Індивідуальна робота з солістом над чистотою інтонування, дикцією, диханням (попередньо відзначивши в тексті моменти взяття дихання). Звукова та динамічна збалансованість звучання інструменту і співу.

Підготовка до публічного виступу.

Тема № 7. Поєднання акомпаніаторських навичок з елементами диригентської техніки.

Формування навичок поєднання музично-виконавських дій з показом моментів вступу (ауфтакт). Координація власних рухів. Емоційне відтворення концертмейстером характеру музичного образу.

Виконання акомпанементу лівою рукою з одночасним тактуванням правою.

Формування умінь розділяти увагу на велику кількість об'єктів – зорове сприйняття, слуховий контроль, координація рухів.

Тема № 8. Реалізація творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, музичного керівника в умовах педагогічної практики.

Використання концертмейстерських навичок під час проходження педагогічної практики.

Форми роботи: проведення музичного заняття, уроку музики; підготовка і проведення свят, розваг в дошкільному закладі; позакласна робота – організація хорового колективу, робота з ансамблем, індивідуальна робота з обдарованими дітьми; підготовка святкових концертів.

Самостійний підбір студентами творів. Ескізне опрацювання.

Змістовий модуль № 5. Закріплення концертмейстерських навичок. Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту

Тема № 1. Удосконалення концертмейстерських навичок – важлива складова професійної компетентності вчителя музики та музичного керівника.

Формування та удосконалення концертмейстерських навичок, визначення їх місця і ролі в майбутній педагогічній діяльності. Закріплення виконавських навичок володіння звуковидобуванням. Розвиток технічних умінь і навичок. Виховання виконавської майстерності.

Закріплення навиків аналізу музичного тексту, закріплення навичок виконання пісні під власний супровід. Розучування романсу і пісні з більш складним акомпанементом.

Тема № 2. Основні методичні аспекти формування та розвитку концертмейстерських навичок.

Методика формування навичок акомпанування.

Поняття фактури. Фактура – музична тканина, сукупність елементів викладу (основна мелодія, інші мелодійні голоси, акорди, фігурація, орнаментика). Види фактури: монофонічна, поліфонічна, гомофонічна (голос + супровід), акордова (моноритмічне багатоголосся).

Удосконалення навичок виконання різних способів викладу акомпанементу - акордовий, фігураційний, змішаний.

Засвоєння основних аспектів роботи над музичним твором.

Спів під власний супровід.

Тема № 3. Засвоєння узагальнених фактурних формул як метод навчання читання нот з листа.

Основні вимоги для удосконалення навичок читання з листа:

- оволодіння системою нотного запису;
- оволодіння технікою прискореного читання нот;
- структуровано осмислене сприйняття тексту;

- швидкість і точність моторної реакції;
- здатність наперед визначати розгортання музичного тексту.

Формування навичок розпізнавання найбільш розповсюджених типових мелодійних та гармонійних зворотів. Акордові стереотипи в акомпанементі.

Диференціація рівнів фактури (першочерговість мелодичного голосу в загальній звуковій тканині).

Тема № 4. Формування навичок зорового сприйняття нотного тексту та фізичного відчуття клавіатури.

Розвиток слухово-рухових зв'язків як вирішальна умова успішного читання нот з листа. Формування навичок орієнтування рук і пальців, що не потребують постійної підтримки зору. Розвиток здібностей бачити, читати та запам'ятовувати нотний текст раніше його виконання, передбачати варіантні зміни.

Вправляйтесь в грі акордів, інтервалів «сліпим» методом, не дивлячись на клавіатуру.

Тема № 5. Значення аплікатури в формування навичок читання нот з листа.

Формування у студентів власного ставлення до виконавчих завдань через усвідомлення аплікатурних принципів.

Поняття «аплікатура»: *apliko* (італ.) – прикладання, спосіб розташування та порядок чергування пальців при грі на інструменті.

Основні аплікатурні принципи. Виховання елементарних аплікатурних навичок (засвоєння в різноманітних позиційних формулах, гамах, арпеджіо, акордах).

Самостійний підбір аплікатури при ескізному вивченні творів.

Повторення аплікатурних варіантів в заданих прикладах з метою доведення до автоматизму виконання.

Тема № 6. Визначення синтаксичної будови нотного тексту.

Розвиток умінь і навичок визначати синтаксичну будову тексту – передумова осмисленого сприйняття горизонталі викладу. Вірогідні ознаки розчленування нотного тексту: точні або варійовані повтори; співвідношення фраз типу питання-відповідь; ритмічні зупинки; контрастні співвідношення; синтаксичне групування музичного тексту у певні смислові одиниці (мотиви, фрази, речення, періоди, розділи форми).

Формування навичок швидкого охоплення вертикалі нотного викладу.

Тема № 7. Практичне значення транспонування музичного твору. Основні види транспонування.

Формування навичок транспонування як важливий фактор загального музичного розвитку студента. Практичне значення: (*transponieren* (лат.) – переміщати, переміщати) – переміщення музичного твору або його частини, пристосування до зручного виконання.

Види транспонування.

Тема № 8. Транспонування пісенного репертуару.

Оволодіння прийомами і методами транспонування.

Основні вимоги до транспонування:

- визначення основної тональності;
- визначення акорду, в межах якого проходить мелодична лінія;
- осмислення тривалості звучання акордів;
- фактурна частота гармонічних змін;
- аналіз інтервального співвідношення звуків мелодії, аналіз гармонічних функцій.

Виконання сукупності гармонічних вправ (в секвентному розвитку правою і лівою руками), виконання послідовності акордів від заданих звуків).

Транспонування на $\frac{1}{2}$ тону вгору чи вниз вокальної партії пісень шкільного репертуару.

Тема № 9. Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами.

Розвиток умінь самостійно підібрати мелодію по слуху і розгорнутий акомпанемент до неї.

Процес підбору по слуху:

- визначення плану твору, його стилістики і жанру, вичленення головних елементів супроводу;
- фактурне оформлення мелодії;
- збагачення мелодії у правій руці відповідно до певних жанрових особливостей (підголоски, подвійні ноти);
- партія лівої руки ділиться на бас-акорд, розкладається на гармонічні фігурації.

Підбір по слуху знайомої мелодії і спрощеного акомпанементу до неї за заданими гармонічними формулами.

Тема № 10. Формування навичок та умінь створення адаптованого, спрощеного нотного тексту програмових музичних творів.

Адаптування – створення спрощеного акомпанементу твору дошкільного чи шкільного репертуару. Основні принципи адаптування:

- збереження художнього змісту твору, стильових ознак творчості композитора;
- рельєфне виконання мелодії в загальній фактурі;
- створення зручної для виконання інструментального супроводу.

Незмінність характеру музичного образу, засобів виразності – мелодії, гармонії, ладу, ритму, динаміки, фразування в результаті спрощення нотного тексту. Зміна фактурного викладу.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

3 курс

№ п/п	Види діяльності	Макс.кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кількість одиниць	Макс.к-ть балів	Кількість одиниць	Макс.к-ть балів	Кількість одиниць	Макс.к-ть балів
1.	Робота на практичному занятті	10	14	140	14	140	14	140
2.	Модульний контроль	25	1	25	1	25	-	-
3.	Виконання завдань для самостійної роботи	-	-	-	-	-	2	10
4.	Відвідування практичних занять	1	14	14	14	14	14	14
	Разом		-	179	-	179		164
	Максимальна кількість балів: 522							
	Коефіцієнт: 5,22							

4 курс

№ п/п	Види діяльності	Макс.кількість балів за одиницю	Модуль 4		Модуль 5	
			Кількість одиниць	Макс.к-ть балів	Кількість одиниць	Макс.к-ть балів
1.	Робота на практичному занятті	10	14	140	14	140
2.	Модульний контроль	25	1	25	-	-
3.	Виконання завдань для самостійної роботи	5	-	-	3	15
4.	Відвідування практичних занять	1	14	14	14	14
	Разом		-	179		169
	Максимальна кількість балів: 348					
	Коефіцієнт: 5,8					

6.2.Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль № 3. Формування професійних навичок ансамблевої гри.

Тема № 3. Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії.

1. Опрацювання теми: “ Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору”. Поняття стилю і жанру в музиці.
2. Проаналізувати історичні, національні, структурні, стильові та жанрові особливості програмових творів.

Тема № 8. Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.

1. Розкрити поняття “ Художня Інтерпретація музичного твору”.
2. Інтегрована інтерпретація програмових творів в єдності різних видів мистецтв.
3. Досягнення спільності інтерпретації музичного твору. Узгодження виконавцями виражальних засобів та технічних прийомів.

Змістовий модуль № 5. Закріплення концертмейстерських навичок.

Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту

Тема № 3. Засвоєння загальних фактурних формул як метод навчання читання нот з листа. (1год.)

1. Вправлятись в грі різних типових фактур акомпанементу. Вправи на різні види техніки.
2. Опрацювання фактурних форм супроводу в програмових творах: романс, дитяча пісня.

Тема № 8. Транспонування пісенного репертуару. (1 год.)

1. Опрацювання теми: «Види транспонування. Способи транспонування».

Формування практичних умінь і навичок транспонування.

2. Транспонування однієї дошкільної та однієї шкільної пісні (запис нотного тексту та виконання на інструменті).

Тема № 9. Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами. (1 год.)

1. Послідовність дій при підборі музичного матеріалу на слух.
2. Підібрати відому дитячу пісню(мелодію), визначити тональність, розмір, ритмічний малюнок вокальної партії.

3. Підібрати акомпанемент. Визначити логіку ритмічного і гармонічного розвитку. Зазначити гармонічні послідовності.
4. Вправляти в гармонізації акомпанементу знайомих пісень за заданими нескладними гармонічними формулами (Т-S-D-T) та їх різновидами.

Оцінювання самостійної роботи

Змістовий модуль № 3: Формування професійних навичок ансамблевої гри.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Контроль	Кількість балів
1	Аналіз стилєвих, жанрових особливостей музичного твору.	1	Практичне заняття	5
2	Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.	1	Практичне заняття	5
	Всього:	2		10

Змістовий модуль № 5:

Закріплення концертмейстерських навичок. Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Контроль	Кількість балів
1	Засвоєння загальних фактурних формул як метод навчання читання нот з листа	1	Практичне заняття	5
2	Транспонування пісенного репертуару	1	Практичне заняття	5
3	Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами	1	Практичне заняття	5
	Всього:	3		15

Програмні вимоги

III курс

Модуль 3: Оволодіння навичками ансамблевої гри

Виконання творів з більш складною фактурою. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід, спрощення та ускладнення фактури акомпанементу.

Оволодіння навичками ансамблевої гри: вміння слухати свого партнера; узгоджувати з ним виконання твору в єдиному темпі, вміння швидко орієнтуватися в нотному тексті. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності твору. Вміння визначати головне і другорядне. Виховувати виконавські навички, домагаючись продуманого та яскравого виконання ансамблевого твору.

Модуль 4: Методи роботи над музичним репертуаром для дітей дошкільного та шкільного віку

У процесі вивчення музичного твору шкільного або дошкільного репертуару розвивати самостійність та ініціативність студентів, пропонувати нескладні твори для самостійного вивчення. Читання з листа більш складних за фактурою творів, транспонування на пів тона вгору-вниз. Гармонізація мелодії з елементами імпровізації. Опанування сучасних стилів на основі вивчення та осмислення різноманітних ритмічних схем та формул танцювальної музики, що зустрічаються в дитячому репертуарі.

IV курс

Модуль 5: Закріплення концертмейстерських навичок, умінь гармонізації та спрощення нотного тексту

Виконання романсів, арій із складною фактурою акомпанементу. Закріплення виконавських навиків, володіння звуковидобуванням в творах різних стилів, жанрів, форм. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід. Спрощення та ускладнення фактури акомпанементу. Закріплення навиків імпровізації на задану тему, вміння змінювати фактуру, ритмічну основу супроводу тощо. Гармонізація мелодії з використанням елементів імпровізації, одночасне виконання мелодії та акомпанементу. Удосконалення техніки читання нот з листа зі складним ритмом, модуляцією. Транспонування шкільних пісень на пів тона, тон вгору і вниз.

Надання особливої уваги самостійній роботі, розвивати вміння самостійно визначати та реалізовувати виконавські завдання.

6.3.Форми контролю та критерії оцінювання

Оцінювання роботи студентів здійснюється шляхом **поточного** та **підсумкового** контролю.

Поточний контроль оцінює роботу студента на практичному занятті та його самостійну роботу за такими критеріями:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки і самоконтролю.

Залік – вид контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного та підсумкового контролю, самостійного опрацювання та відвідування занять протягом терміну вивчення навчальної дисципліни.

Екзамен - передбачає концертне виконання індивідуальної екзаменаційної програми, яка складається з двох творів: класичного романсу або авторської пісні та твору педагогічного репертуару. Виконання студентом програми демонструє набуті професійні компетентності, володіння практичними акомпаніаторськими навичками.

6.4.Шкала оцінювання поточного контролю

№п/п	Рейтингові бали (визначає викладач)	Критерії оцінювання
1	9 - 10	Високий рівень самостійної підготовки. Активність і результативність роботи студента протягом заняття. Здатність виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно поєднувати теоретичні і практичні знання.
2	7 - 8	Якісна самостійна підготовка з незначними недоліками. Розуміння змісту практичних завдань. Недостатня активність, ініціативність та результативність студента в процесі заняття.
3	5 - 6	Середній рівень самостійної підготовки. Пасивність на занятті, неспроможність до обґрунтування, аргументації, самоаналізу та самоконтролю. В практичній роботі допускаються суттєві неточності та помилки. Недостатня результативність праці.
4	3 - 4	Низький рівень самостійної підготовки. Недостатність теоретичних знань і практичних умінь. Пасивність на занятті, нездатність до опанування проблемних завдань.
5	1 - 2	Відсутність самостійної підготовки, активності та результативності роботи студента протягом заняття. Неспроможність виконувати необхідні практичні завдання, невміння робити узагальнення і висновки.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за 100-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Значення оцінки
90-100 балів	A	Відмінно. Високий рівень концертмейстерських компетентностей, володіння методикою акомпанування, гри в ансамблі, роботи над творами класичного і дитячого вокального репертуару.
82-89 балів	B	Дуже добре. Достатній рівень концертмейстерських компетентностей. Готовність до концертно-виконавської діяльності.
75-81 балів	C	Добре. Достатній рівень концертмейстерських компетентностей, навичок акомпанування солісту, ансамблю, хору, учнівському класу з урахуванням особливостей кожного з видів супроводу.
69-74 балів	D	Задовільно. Середній рівень концертмейстерських компетентностей, володіння методикою акомпанування. Посередні навички акомпанування, транспонування, інтерпретації музичних творів.
60-68 балів	E	Достатньо. Низький рівень концертмейстерських компетентностей. Технічно недосконале виконання музичних творів. Непереконлива образно-емоційна інтерпретація.
35-59 балів	FX	Незадовільно. Недостатній рівень володіння концертмейстерськими компетентностями, навичками акомпанування, читання нот з листа, інтерпретації музичних творів.
1-34 балів	F	Незадовільно. Недостатній рівень володіння концертмейстерськими компетентностями. Відсутність навичок концертно-виконавської діяльності.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Акомпанемент»

Модулі	Змістовий модуль № 3													
Назва модуля	Формування професійних навичок ансамблевої гри													
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Практичні (год.)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Теми практичних занять	Ансамбль – як одна із складових концертмейстерської роботи. Види ансамблю	Досконале вивчення кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомл. з партією партнера. Визначення ролі партії чи окремої її частини		Аналіз стилевих, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії	Досягнення співвідношення голосів і розподілу звучності. Виразне виконання мелодії, відчуття гармонічних фігурацій		Оптимальне співвідношення динамічних і темпових нюансів партії супроводу з характером звучання голосу, ансамблю, хору, муз. інстр.		Особливості динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при виконанні 4-ручних ансамблів		Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю		Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору	
Самост. робота				СО 1 год.									СО 1 год.	
Вид підс. контролю													Залік	
Підгот. і складання підсумк. контролю				15 год.										

Модулі	Змістовий модуль 4														
Назва модуля	Методи роботи над музичним репертуаром для дітей дошкільного та шкільного віку														
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Практичні заняття (по1год.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Теми практичних занять	Вікові особливості і музичний розвиток дитини	Основні програмові вимоги музичного виховання в закладі дошкільної освіти згідно з освітньою програмою «Я у світі». Програма розвитку дитини від народження до шести років» 2019 року		Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично-ритмічних рухів		Мета і завдання навчання мистецтва у школі згідно з Типовою освітньою програмою НУШ 1-2 кл, 3-4 кл. (Савченко О.Я., Шияна Р.Б.)		Особливості акомпаніаторської роботи при вивченні шкільного репертуару		Формування навичок роботи з солістом		Поєднання акомпаніаторських навиків з елементами диригентської техніки		Реалізація творчого потенціалу майбутнього музичного керівника, вчителя музики в умовах педагогічної практики	
Підгот.і складання підсумк.контролю				15 год.											

Модулі	Змістовий модуль № 5																																					
Назва модуля	Закріплення концертмейстерських навичок. Транспонування, читання з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту																																					
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30								
Практ. заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27											
Теми практичних занять	Удосконалення концертмейстерських навичок - важлива складова професійної компетентності вчителя музики та мма-керівника			Основні методичні аспекти формування та розвитку концертмейстерських навичок			Засвоєння узагальнених фактурних формул як метод навчання читання нот з листа					Формування навичок зорового сприйняття нотного тексту та фізичного відчуття клавіатури			Значення аплікатури в формуванні навичок читання нот з листа			Визначення синтаксичної побудови нотного тексту			Практичне значення транспонування музичного твору. Основні види транспонування			Транспонування пісенного репертуару					Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами					Формування навичок та умінь створення адаптованого, спрощеного нотного тексту програмових музичних творів				
Самост. робота																																						
Підсумковий контроль																																						
							Заняття 1														Заняття 2					Заняття 3					Екзамен							

8. Рекомендована література

Основна

1. Михалюк А.М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва: навчально-методичний посібник/ А.М.Михалюк.-К.:Видавництво Ліра-К, 2016.-220с.
2. Опарик Л.М. Теорія і методика читання музики з листа в класі фортепіано. Методичні рекомендації. – Київ, 2010.
3. Шелестова Е, Чикаренко М. "Перлини українського фортепіанного ансамблю".-К., Музична Україна, 2016.-80с.
4. Теорія і практика акомпанементу: [навчально-методичний посібник до курсу «Концертмейстерський клас» та «Основи праці в студії» для студентів мистецьких спеціальностей] /Уклад.: І.Г.Стотика, Е.А.Власенко, Я.В.Сопіна, О.В.Стотика / Заг. ред. Стотики І.Г.- Мелітополь: МДПУ, 2018. - .127 с.
5. Основи акомпанементу: [навчально-методичний посібник] / Укладач С.М. Буркало. – Мукачево: МДУ, 2016. - с.53

Додаткова

1. Вишинський В. В. Пісні вечірньої Зорі : камер.-вок. твори : до 150-річчя від дня народж. Б. Грінченка та 200-ліття від дня народж. Т. Шевченка : навч.- репертуар. посіб. для студентів ВНЗ : [для голосу з фп.] / Віталій Вишинський ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т мистецтв. — Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. — 39 с/
2. Мітлицька В.А., Гердова Т.С. Типологізація навчальних програм для студентів музично-педагогічних факультетів: Методичні рекомендації до практичних занять курсу «Концертмейстерський клас». – Мелітополь, 2003р.
3. Стотика І. Г. Діяльність концертмейстера та акомпаніатора: Методичні вказівки. - Мелітополь, 2000р.
4. Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років /О.П.Аксьонова, А.М.Аніщук, Л.В.Артемова [та інші]; наук.кер. О.Л.Кононенко. – Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. – 488 с.
5. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87).
6. Концертмейстерська діяльність: історія, теорія, практика./ Львівська Державна музична академія ім. М.Лисенка. -Львів: Сполох., 2005.-108с.
7. Типова освітня програма НУШ 1-2 кл, 3-4кл. Мистецтво(Музичне мистецтво). Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 р. №№ 1272,1273